

Ο ΑΠΟΙΚΙΣΜΟΣ

Μασσαλία μια πόλη με ελληνικές ρίζες

Ο Μπερνάρ από τη Μασσαλία είναι μαθητής της Ε' δημοτικού. Στο μάθημα της Ιστορίας έκανε μία εργασία με θέμα: **Μασσαλία, μια πόλη με ελληνικές ρίζες.**

«Η πόλη μας είναι πολύ παλιά. Ιδρύθηκε στην αρχαιότητα. Οι κάτοικοι της Φύκαιας, μιας πόλης από την Ιωνία, που ήταν μια περιοχή στα παράλια της Μικράς Ασίας, έφτασαν εδώ με τα καράβια τους γιατί ήθελαν να βρουν μέταλλα.

Αποφάσισαν να ιδρύσουν σ' αυτή την περιοχή μια αποικία, δηλαδή έναν εμπορικό σταθμό, γιατί είχε καλό κλίμα, γόνιμο έδαφος και ασφαλές λιμάνι. Από εδώ μισθούσαν να φτάσουν εύκολα στη βόρεια Αφρική, στην Ισπανία, στην Ιταλία για να προμηθευτούν σιτάρι, σίδηρο και άλλα προϊόντα.

Περνώντας από το Γιβραλτάρ, τις Ηράκλειες Στήλες όπως έλεγαν το μέρος τότε, έφταναν μέχρι τη σημερινή Αγγλία για να πάρουν κασσίτερο.

Όταν έφυγαν οι αποικοί από τη Φύκαια, τη μητρόπολη (έτσι ονομαζόταν η πόλη που ίδρνε μια αποικία), και ήρθαν να μείνουν εδώ, έφεραν μαζί τους την ιερή φωτιά από το θημό του θεού που προστάτευε την πόλη τους για να ανάψουν το θημό στο ναό της νέας τους πατρίδας.

Η Φύκαια και η Μασσαλία, η μητέρα-πόλη και η αποικία δηλαδή, είχαν καλές σχέσεις και η μια βοηθούσε την άλλη όταν είχε ανάγκη.

Στο Μουσείο Ιστορίας της Μασσαλίας αγοράσα φωτογραφίες από αρχαία ελληνικά αντικείμενα που δείχνουν την εγκατάσταση των Ιώνων εδώ».

Διασυνδέσεις

- * Αποικισμός, Χρονολόγιο, σελ. 12, Το παζάρι και ο κόσμος του, σελ. 18, καθώς και οι καρτέλες Ο αποικισμός - Το ημερολόγιο μιας ανασκαφής, Ο αποικισμός-Αποικίες στα νησιά του Αιγαίου και τη Μικρά Ασία, Ο αποικισμός-Αποικίες στα παράλια της Μεσογείου.
- * Το εμπόριο στην ελληνική αρχαιότητα, Οι εμπορικοί δρόμοι, σελ. 38-40.
- * Περιοχές που αναφέρονται στο κείμενο, Ο γύρος της Ελλάδας σε 15 ημέρες.
- * Ηρακλής, αναφορά στη βιβλιογραφία.
- * Οι διασυνδέσεις αυτές είναι ενδεικτικές. Ενδεχομένως υπάρχουν και άλλες συνδέσεις που μπορείτε να τις χρησιμοποιήσετε ανάλογα με τη δυναμική του μαθήματος.

Βιβλιογραφία

Ιστορία του ελληνικού έθνους, τ. 6, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα, 1976.

Ειρήνη Νάκου, Ταξίδι στα αρχαία χρόνια, εκδ. Κέδρος, 1990.

Αικ. Τσοτάκου-Καρβέλη, Λεξικό της ελληνικής μυθολογίας για παιδιά, εκδ. Πατάκη, 2002.

Ο ΑΠΟΙΚΙΣΜΟΣ

Ο ΑΠΟΙΚΙΣΜΟΣ

Το ημερολόγιο μιας ανασκαφής

«7 Αυγούστου 200...

Η δουλειά μας στην αρχαία Σινιύθη προχωράει καλά. Στην ανασκαφή συμμετέχουν Έλληνες και Τούρκοι αρχαιολόγοι. Πρωτού ξεκινήσουμε την ανασκαφή μελετήσαμε αυτά που έγραψε για την περιοχή ο Στράβωνας, ο αρχαίος γεωγράφος.

Διαβάσαμε ότι η Σινιύθη ήταν μια σπουδαία αποικία που είχαν ιδρύσει οι Ίωνες στα παράλια της Μαύρης Θάλασσας.

Οι κάτοικοι της Σινιύθης έκαναν εμπόριο με τις κοντινές παραθαλάσσιες πόλεις. Αγόραζαν και πουλούσαν σιτάρι, δέρματα, ξυλεία και χρυσό. Κάναμε ανασκαφές σε ένα αρχαίο νεκροταφείο. Τα αντικείμενα που βρήκαμε είναι πολύ παλιά. Φτιάχτηκαν δύο χιλιάδες εξακόσια χρόνια πριν.

πριν από την εποχή μας. Για την περιοχή της Σινιύθης μιλάει και η μυθολογία.

Ένας μύθος λέει ότι εκεί άραζαν για λίγο οι Αργοναύτες με τον Ιάσονα, ψηλαίνοντας για την Κολχίδα.»

Οχτακόσια χρόνια πριν από τη γέννηση του Χριστού πολλές ελληνικές πόλεις είχαν ιδρύσει αποικίες στα παράλια της δυτικής Μεσογείου:

Οι Μεσσήνιοι, οι Κορίνθιοι από την Πελοπόννησο και οι Μεγαρείς από την Αττική, είχαν ιδρύσει αποικίες στη Σικελία. Οι Σπαρτιάτες από την Πελοπόννησο και οι Σαντορινιοί από τη Θήρα είχαν ιδρύσει αποικίες στη Νότια Ιταλία. Πολλές αποικίες είχαν ιδρυθεί στον Εύξεινο Πόντο και στην Προποντίδα.

Διασυνδέσεις

- * Αποικισμός, Χρονολόγιο, σελ. 12, Το παζάρι και ο κόσμος του, σελ. 18, καθώς και οι καρτέλες Ο αποικισμός-Μασσαλία μια πόλη με ελληνικές ρίζες, Ο αποικισμός-Αποικίες στα νησιά του Αιγαίου και τη Μικρά Ασία, Ο αποικισμός-Αποικίες στα παράλια της Μεσογείου.
- * Κώδικες επικοινωνίας, γραπτός λόγος, πληροφορία και επικοινωνία, Ένα μήνυμα σου στέλνω, σελ. 10-11, 18-19, 58.
- * Αρχαιολογία, Ένα μήνυμα σου στέλνω, σελ. 61.
- * Περιοχές που αναφέρονται στο κείμενο Ο γύρος της Ελλάδας σε 15 ημέρες.
- * Αργοναυτική εκστρατεία, αναφορά στη βιβλιογραφία.
- * Οι διασυνδέσεις αυτές είναι ενδεικτικές. Ενδεχομένως υπάρχουν και άλλες συνδέσεις που μπορείτε να τις χρησιμοποιήσετε ανάλογα με τη δυναμική του μαθήματος.

Βιβλιογραφία

Μαριάννα Κορομηλά, Οι Έλληνες στη μαύρη θάλασσα, Πολιτιστική Εταιρεία Πανόραμα, 1991.

Μαρίζα Ντεκάστρο, Αρχαιολογία, ένα ταξίδι στο παρελθόν, εκδ. Κέδρος, 1994.

Αικ. Τσοτάκου-Καρβέλη, Λεξικό της ελληνικής μυθολογίας για παιδιά, εκδ. Πατάκη, 2002.

Ιστορία του ελληνικού έθνους, τ. 6, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα, 1976.

Ο ΑΠΟΙΚΙΣΜΟΣ

Αποικίες στα νησιά του Αιγαίου και τη Μικρά Ασία

Σε όλες τις εποχές της Ιστορίας, οι άνθρωποι μετακινούνταν και ταξίδευαν. Ήθελαν να καλυτερέψουν τη ζωή τους; Ήθελαν να αναπτύξουν το εμπόριο; Είχε συμβεί κάποια φυσική καταστροφή στον τόπο τους; Αναγκάζονταν να φύγουν επειδή γινόταν πόλεμος; Ήθελαν να γνωρίσουν νέους τόπους; Οι μετακινήσεις αυτές κρατούσαν πολλά χρόνια.

Πολλές φορές οι νεοφερμένοι έμεναν στον καινούριο τόπο κι έχτιζαν μια πόλη. Οι καινούριες πόλεις ονομάστηκαν **αποικίες**. Η πόλη από όπου προέρχονταν οι άποικοι ονομαζόταν **μητρόπολη**, δηλαδή μητέρα-πόλη. Πολύ παλιά, χίλια περίπου χρόνια πριν από τη γέννηση του Χριστού, οι κάτοικοι του ελλαδικού χώρου έζησαν μια περίοδο μεγάλης αναστάτωσης: τα μυκηναϊκά βασίλεια έχασαν τη δύναμή τους, η γη έμεινε ακαλλιέργητη. Οι άνθρωποι δεν ταξίδευαν πια για να κάνουν εμπόριο.

Ακόμα, έφτασαν στη χώρα από το Βορρά νέοι κάτοικοι, οι Δωριείς, και έγιναν ταραχές. Γι' αυτούς και άλλους λόγους πολλοί άνθρωποι άφησαν τον τόπο τους, πέρασαν στα νησιά του Αιγαίου και στα παράλια της Μικράς Ασίας και ίδρυσαν αποικίες.

Οι Αιολείς από τη Θεσσαλία και τη Βοιωτία έφτασαν στη Λέσβο κι εγκαταστάθηκαν απέναντι. Η περιοχή τους ονομάστηκε Αιολίδα. Οι Ίωνες από τη Στερεά Ελλάδα και την Πελοπόννησο πέρασαν από τις Κυκλάδες, τη Χίο, τη Σάμο και στις απέναντι ακτές ίδρυσαν πλούσιες πόλεις, τη Μίλητο και την Έφεσο. Η περιοχή τους ονομάστηκε Ιωνία. Οι Δωριείς έφυγαν από την Πελοπόννησο, έφτασαν στην Κρήτη, στη Ρόδο και στα νότια παράλια της Μικράς Ασίας. Η Αλικαρνασσός ήταν η πιο γνωστή πόλη στην περιοχή εκείνη.

Με το πέρασμα του χρόνου, οι αποικίες αναπτύχθηκαν και ίδρυσαν, με τη σειρά τους, νέες αποικίες σε μακρινότερες περιοχές.

Ο ΑΠΟΙΚΙΣΜΟΣ

Διασυνδέσεις

- * Γεωγραφία: Επισήμανση στο χάρτη των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. *Θυμόμαστε και γιορτάζουμε, σελ. 13.*
- * Παραδείγματα λέξεων με λατινική ρίζα. Π.χ. λατινικά = *lupus*, ιταλικά = *lupo*, γαλλικά = *loup*, λατινικά = *tabula*, ιταλικά = *tavola*, γαλλικά = *table*, αγγλικά = *table*. *Το παζάρι και ο κόσμος του, σελ. 18.*
- * Η δουλεία στην αρχαιότητα: τι εξυπηρετούσε. Ποιες δουλειές έκαναν οι δούλοι. Ποια ήταν τα δικαιώματα και ποιες οι υποχρεώσεις των δούλων. Το δουλεμπόριο, αγοραπωλησίες δούλων στα δουλοπάζαρα. *Μ' ένα λεωφορείο τριγυρνάμε όλοι μέσα στην πόλη, σελ. 52.*
- * Μορφές δουλείας στη σημερινή εποχή: Λαθρομετανάστες. Αιτίες της λαθρομετανάστευσης (φτώχεια, πολιτικά φρονήματα). Οι συνθήκες της ζωής των λαθρομεταναστών, επαγγέλματα. Νόμοι για την προστασία τους. Αφορμές για τη συζήτηση του θέματος μπορούν να δώσουν άρθρα από εφημερίδες και ρεπορτάζ από την τηλεόραση.
- * Στοιχεία για τη ρωμαϊκή περίοδο στα βιβλία: *Ένα μήνυμα σου στέλνω, σελ. 5, 9, 30-31, 57, και Χρονολόγιο, σελ. 15.*
- * Οι διασυνδέσεις αυτές είναι ενδεικτικές. Ενδεχομένως υπάρχουν και άλλες συνδέσεις που μπορείτε να τις χρησιμοποιήσετε ανάλογα με τη δυναμική του μαθήματος.

Βιβλιογραφία

Αρχαία Ρώμη, εκδ. Ερευνητές, 1997.

Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Το ευρώ, ένα νόμισμα για την Ευρώπη, εκδ. Καλειδοσκόπιο, 1999.

Ιστορία του ελληνικού έθνους, τ. 6, Εκδοτική Αθηνών, 1976.

Τζέιμς Σάιμον, *Αρχαία Ρώμη*, εκδ. Πατάκη, 1994.

Ο ΑΠΟΙΚΙΣΜΟΣ

Ο ΑΠΟΙΚΙΣΜΟΣ

Αποικίες στα παράλια της Μεσογείου

Σ' όλες τις εποχές της ιστορίας, οι άνθρωποι μετακινούνταν και ταξίδευαν, άλλοτε για να γνωρίσουν

νέους τόπους, άλλοτε για να κάνουν εμπόριο ή για άλλους λόγους...

Οι μετακινήσεις αυτές κρατούσαν πολλά χρόνια.

Πολλές φορές οι νεοφερμένοι έμεναν στον καινούριο τόπο και έχτιζαν μια πόλη. Οι καινούριες πόλεις ονομάστηκαν αποικίες. Η πόλη απ' όπου προέρχονταν οι άποικοι ονομαζόταν μητρόπολη, δηλαδή μητέρα-πόλη. Πολύ παλιά, οχτακόσια χρόνια περίπου πριν από τη γέννηση του Χριστού, πολλές ελληνικές πόλεις- κράτη ίδρυσαν αποικίες στα παράλια της δυτικής Μεσογείου.

Οι Μεσσήνιοι, από την Πελοπόννησο, όταν η χώρα τους κατακτήθηκε από τους Σπαρτιάτες πήγαν στη Σικελία όπου ίδρυσαν μια αποικία, τη Μεσσήνη. Οι Κορίνθιοι και οι Μεγαρείς, από την Αττική, ίδρυσαν επίσης αποικίες στη Σικελία. Κάποιοι Σπαρτιάτες έφυγαν από τη Σπάρτη επειδή έγιναν ταραχές και ίδρυσαν μια αποικία στη νότια ιταλική χερσόνησο, τον Τάραντα. Οι Σαντορινιοί, έφυγαν από το νησί

τους τη Θήρα, εξαιτίας μιας μεγάλης ξηρασίας, και ίδρυσαν την Κυρήνη στα παράλια της Λιβύης, στην ακτή της βόρειας Αφρικής.

Πολλές αποικίες ιδρύθηκαν στον Εύξεινο Πόντο και στην Προποντίδα.

Με το πέρασμα του χρόνου, οι αποικίες αναπτύχθηκαν και ίδρυσαν, με τη σειρά τους, νέες αποικίες σε μακρινότερες περιοχές. Για παράδειγμα η Μασσαλία, η αποικία της Φώκαιας, ίδρυσε νέες αποικίες στην Ιβηρική χερσόνησο, στη σημερινή Ισπανία.

- * Γεωγραφία: Επισήμανση στο χάρτη των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. *Θυμόμαστε και γιορτάζουμε, σελ. 13.*
- * Παραδείγματα λέξεων με λατινική ρίζα. Π.χ. λατινικά = *lupus*, ιταλικά = *lupo*, γαλλικά = *loup*, λατινικά = *tabula*, ιταλικά = *tavola*, γαλλικά = *table*, αγγλικά = *table*. *Το παζάρι και ο κόσμος του, σελ. 18.*
- * Η δουλεία στην αρχαιότητα: τι εξυπηρετούσε. Ποιες δουλειές έκαναν οι δούλοι. Ποια ήταν τα δικαιώματα και ποιες οι υποχρεώσεις των δούλων. Το δουλεμπόριο, αγοραπωλησίες δούλων στα δουλοπάζαρα. *Μ' ένα λεωφορείο τριγυρνάμε όλοι μέσα στην πόλη, σελ. 52.*
- * Μορφές δουλείας στη σημερινή εποχή: Λαθρομετανάστες. Αιτίες της λαθρομετανάστευσης (φτώχεια, πολιτικά φρονήματα). Οι συνθήκες της ζωής των λαθρομεταναστών, επαγγέλματα. Νόμοι για την προστασία τους. Αφορμές για τη συζήτηση του θέματος μπορούν να δώσουν άρθρα από εφημερίδες και ρεπορτάζ από την τηλεόραση.
- * Στοιχεία για τη ρωμαϊκή περίοδο στα βιβλία: *Ένα μήνυμα σου στέλνω, σελ. 5, 9, 30-31, 57, και Χρονολόγιο, σελ. 15.*
- * Οι διασυνδέσεις αυτές είναι ενδεικτικές. Ενδεχομένως υπάρχουν και άλλες συνδέσεις που μπορείτε να τις χρησιμοποιήσετε ανάλογα με τη δυναμική του μαθήματος.

Βιβλιογραφία

Αρχαία Ρώμη, εκδ. Ερευνητές, 1997.

Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Το ευρώ, ένα νόμισμα για την Ευρώπη, εκδ. Καλειδοσκόπιο, 1999.

Ιστορία του ελληνικού έθνους, τ. 6, Εκδοτική Αθηνών, 1976.

Τζέιμς Σάιμον, *Αρχαία Ρώμη*, εκδ. Πατάκη, 1994.